

ผลการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ

The Synthesis Result of Systematic Curriculum Development Process in Basic Education

วชิระ ดวงใจดี¹

Wachira Duangjaidee¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนาระบบการในพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเชิงระบบ 3) ประเมินกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเชิงระบบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) 1) ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 จำนวน 258 โรงเรียน 2) ใช้สูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่จำนวนประชากร 260 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 155 จากนั้นจับสลากชื่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 3) ใช้วิธีสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร 54 คน และครู 101 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) แบบประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.24) ส่วนด้านสภาพความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 5.54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.16)

2. การพัฒนาระบบการพัฒนหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ มีองค์ประกอบอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงของสังคม แนวโน้มใหม่ๆ ของโลก จิตวิทยาการเรียนรู้ และความต้องการของสังคม 2) ด้านขั้นตอนการพัฒนหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์พื้นฐานและกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ และการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ 3) ด้านกระบวนการวิจัย ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ การคัดเลือกสมาชิก การเลือกตัวแทน การนำเสนอของตัวแทน และการตรวจสอบผลอีกครั้งของสมาชิก

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

3. ผลการประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ โดยผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.4 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.09 และสำหรับค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้มีค่าเฉลี่ย 4.49 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านแนวคิดทฤษฎีและ ด้านแหล่งข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 เท่ากันทั้งสองด้าน ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และด้านขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.381

คำสำคัญ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์เชิงระบบ กระบวนการวิภาษ

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study the problems and needs for curriculum development in basic education (2) to development systematic curriculum development process in basic education and (3) to assess the systematic process in curriculum development. The research sample consisted of 155 primary schools selected from multi-stage sampling ; randomly sampling from draw lots of 258 primary schools within Pathumthani and Saraburi primary educational service area 1 and 2 ; applying Krejcie & Morgan (1970) table for calculating the sample size of 260 schools which the sample size of this research is 155 and then drawing lots of 155 schools ; employing quota sampling by determining two target group of samples that were school executives and teachers with 54 and 101 persons respectively.

The research instruments were a rating-scale questionnaire on the problems and needs for curriculum development and rating scale expert assessment. Frequency, percentage, means, standard deviation (S.D.) was employed in the data analysis. The study result revealed as followed: 1) The problems for curriculum development process in basic education as a whole was highest level, mean and standard deviation was 4.49 and 0.24 respectively. On the needs for curriculum development in basic education as a whole, mean and standard deviation was 4.54 and 0.16 respectively implying the highest level of the respondent 's need for curriculum development. 2) The systematic curriculum development process in basic education consisted of three component: (1) basic source component- social changes, new trends of the world, learning psychology, and social needs- (2) curriculum development steps- curriculum basic analysis and objectives setting, determining learning content being consistent with the curriculum's objective, setting learning methods according to learning psychology, and determining course's assessment and evaluation harmonizing with social needs- (3) dialectic process-members recruitment, representative selection, issue presentation, and members re-checking. 3) The result of expert assessment by questionnaires found that there was highest level as a whole which mean and standard deviation was 4.4 and 0.09 respectively while the level of all aspects was at highest. The highest mean score was on the application aspect at 4.49 while the second high score was on theory and curriculum aspect which means score was 4.45. The third high mean score was on

curriculum development process was 4.41. The lowest mean score was on curriculum development steps which mean score was 4.38.

Keywords : curriculum process development, basic education, systematic analysis, dialectic process

ภูมิหลัง

กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แทนหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใช้เป็นแนวทางใน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยจัดให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ซึ่งสามารถออกแบบ ได้ตามสถานการณ์และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้บรรลุ มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ พระราชบัญญัติทางการ ศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตราที่ 27 แม้ว่าการ พัฒนาหลักสูตรที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือหลักสูตรสถานศึกษา ตามนัยแห่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งหวังจะให้สถานศึกษาดำเนินการจัดทำรายละเอียด ของเนื้อหาสาระในหลักสูตรขั้นพื้นฐานเพิ่มเติม แต่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ก็ยังเน้นความสำคัญ ของเนื้อหาสาระ ประเภท สภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อการ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม

ดังนั้นนอกจากภารกิจหลักของสถานศึกษาที่จะจัดทำ รายละเอียดของหลักสูตรขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดกรอบแล้ว สถานศึกษายังต้องพิจารณาและ จัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องและสนอง ความต้องการของผู้เรียนที่ดำรงชีวิตอยู่ในหมู่บ้าน ตำบล ท้องถิ่น หรือชุมชนที่มีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องยึด หลักแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรเป็นแนวทางในการดำเนินการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งขั้นตอน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้นเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ มากในการพัฒนาหลักสูตร ดังที่ วิกินส์และแมคทิช (Wiggins and McTighe, 2007, p. 55) กล่าวว่า “การทำงานไม่ได้มุ่งหวัง ว่า จะเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด แต่มั่นคงจะอยู่บนฐานของ หลักสูตรและการสอนที่มีประสิทธิภาพ” หลักสูตรและการ สอนที่มีคุณภาพช่วยสร้างประสิทธิผลให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

จากภารกิจการพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้นถือ เป็นพันธกิจหนึ่งในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา กล่าวคือ นอกจากมีการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นขั้นตอนที่ สำคัญอันดับแรกแล้ว ยังมีขั้นการนำหลักสูตรไปใช้ และ ขั้นการประเมินผลหลักสูตรที่สำคัญเช่นกัน ในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาที่ดีจำเป็นต้องมีทีมงานในการพัฒนา ซึ่งมีกระบวนการคัดเลือกและเมื่อคัดเลือกตัวแทนครูเข้า มามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งในขั้น พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ไทเลอร์ (Tyler Ralph W., 2009) เป็นผู้แนะนำแนวคิดด้านนี้ ได้ให้หลักการและเหตุผลในการ สร้างหลักสูตรเรียกว่า “Tyler’s rationale” โดยให้หลักเกณฑ์ ไว้ว่าในการจัดสร้างหลักสูตร ควรจะตอบคำถามที่เป็นพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควร จะแสวงหา (Educational Purposes)
2. ประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียน ควรจัด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุ ถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (Educational Experiences)
3. ควรจะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร ที่จะ ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ (Organization of Educational Experiences)
4. จะประเมินผลการเรียนอย่างไร จึงจะรู้ว่าบรรลุ ถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (Evaluation)

ซึ่งการตอบคำถาม ไทเลอร์ข้อที่หนึ่งว่า จุดมุ่งหมาย ในการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรแสวงหา โดยมีกระบวนการ ในการกำหนดปรัชญาสถานศึกษาจากตัวแทนครูที่ทำ การคัดเลือกมา เรียกว่าเทคนิควิธีวิพากษ์ เพื่อหาฉันทามติหรือ ข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน และจะช่วยให้กระบวนการ อภิปรายสามารถทำอย่างเป็นระบบ ควบคุมระยะเวลา และบันทึกผลการอภิปรายได้ ในการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา จำเป็นต้องศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการวิธีวิพากษ์ เพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่มี

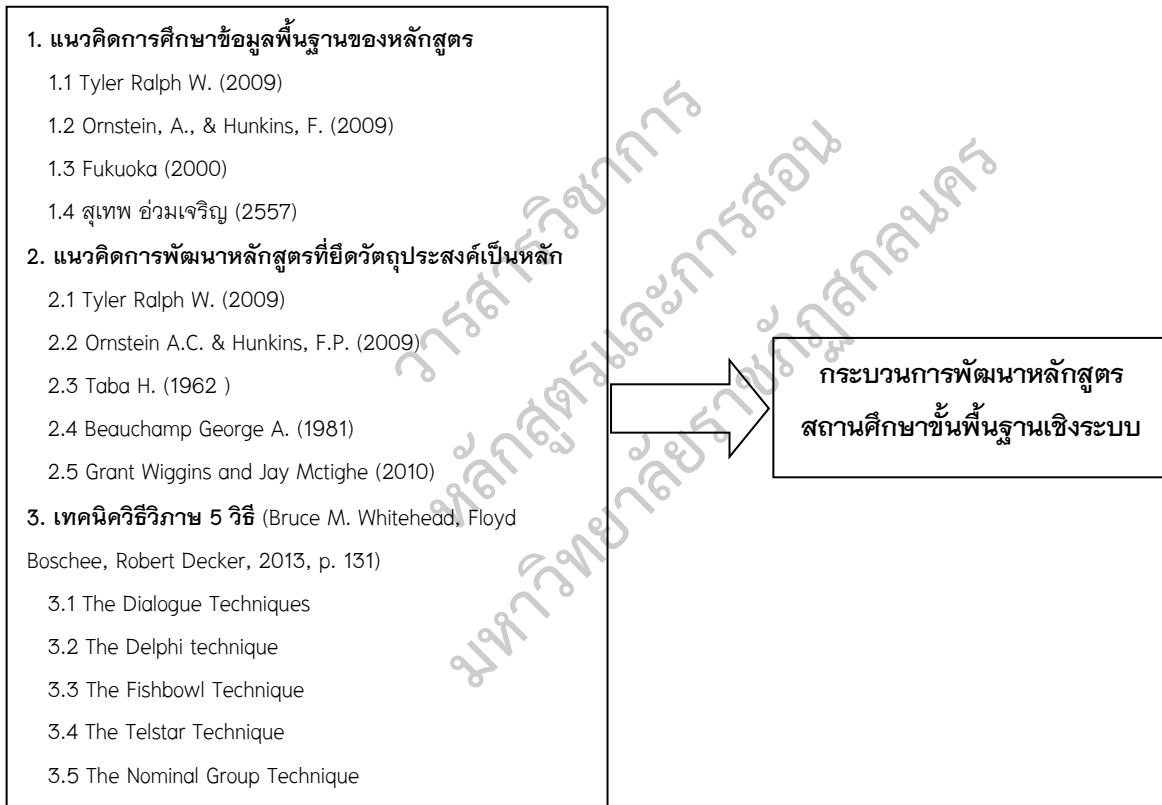
ประสิทธิภาพ เพราะนอกจากวิธีวิภาษในการกำหนดปรัชญา เพื่อนำมาเป็นพันธกิจ และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาแล้ว ควรมีการตอบคำถามของ ไทเลอร์ ข้ออื่นๆ ด้วย ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเสนอเป็นกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ เพื่อตอบสนองของความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนาระบบการในพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเชิงระบบ
3. เพื่อประเมินกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเชิงระบบ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) การวิจัยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ประชากร

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 1 และเขต 2 ภาคกลาง มีทั้งหมด 22 จังหวัด

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้มาซึ่งการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

1. ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 จำนวน 258 โรงเรียน

2. ใช้สูตรของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่จำนวนประชากร 260 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 155 จากนั้นจับสลากชื่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2

3. ใช้วิธีสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร 54 คน และครู 101 คน

ด้านเนื้อหา

1. ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักโดยศึกษาเฉพาะแนวคิดของ

- 1.1 Tyler Ralph W.
- 1.2 Ornstein A.C. & Hunkins, F.P.
- 1.3 Taba H.
- 1.4 Beauchamp George A.
- 1.5 Grant Wiggins and Jay Mctighe

2. ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับกระบวนการวิธีวิจัยในการกำหนดปรัชญาของสถานศึกษาเฉพาะ 5 วิธี ได้แก่

- 2.1 The Dialogue Techniques
- 2.2 The Delphi technique
- 2.3 The Fishbowl Technique
- 2.4 The Telstar Technique
- 2.5 The Nominal Group Technique

เครื่องมือวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาในกระบวนการพัฒนา

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 3 สภาพความต้องการในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย

- ด้านที่ 1 แนวคิด
- ด้านที่ 2 ขั้นตอน

ด้านที่ 3 กระบวนการ

ส่วนที่ 4 ความเหมาะสมในการนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดจำนวน 155 ฉบับ จากนั้นศึกษาวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก และกระบวนการวิธีวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อทำการสังเคราะห์ ร่างกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ

2. ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนากลยุทธ์นำยกร่างองค์ประกอบของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ ประกอบด้วย 1) แนวคิด 2) ขั้นตอน และ 3) กระบวนการ 4) ความเหมาะสมในการนำไปใช้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 17 ท่าน ทำการประเมินด้วยเครื่องมือแบบประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามการจัดหมวดหมู่และสาระของข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อมูลจากแบบประเมินกลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเชิงระบบ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตร (สุเทพ อ่วมเจริญ, 2557, หน้า 100)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ คอนบาร์ช (Conbach's Alpha Coefficient: α -coefficient)

3. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธี การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

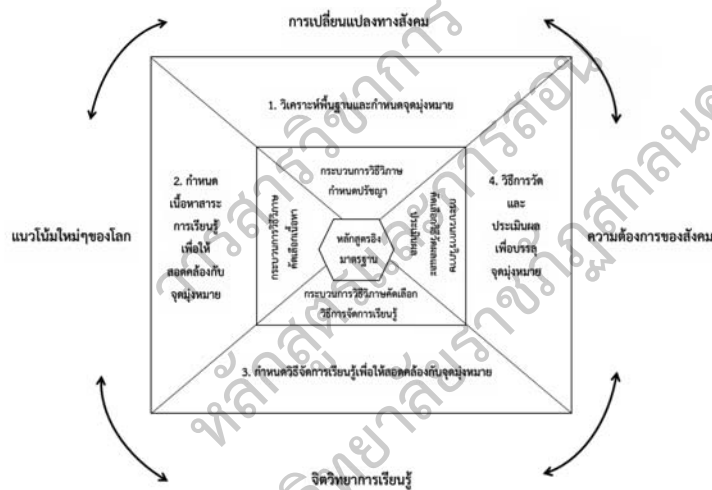
1. สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 พบว่า

1.1 สภาพปัญหาด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 สภาพปัญหาสภาพความต้องการในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

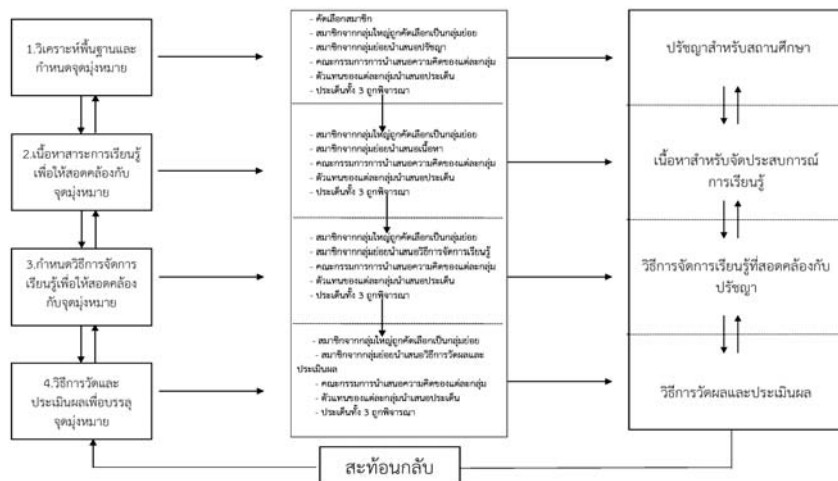
2. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ สรุปได้โมเดลและมีกระบวนการ ดังนี้

2.1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ

ภาพประกอบ โมเดล กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ (Wachira's Model)

2.2 กระบวนการวิจัยวิภาษในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ

ภาพประกอบ การแสดงกระบวนการวิจัยวิภาษร่วมกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3. ผลการประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงระบบ โดยผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.4 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.09 และสำหรับค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้มีค่าเฉลี่ย 4.49 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านแนวคิดทฤษฎีและด้านแหล่งข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 เท่ากันทั้งสองด้าน ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และด้านขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.381

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปราย ผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพปัญหาด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้

- 1) การขาดผู้นำในการพัฒนาหลักสูตร
- 2) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพปัจจุบันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) การกำหนดหน่วยกิตรายวิชาที่สอดคล้องกับมาตรฐาน

ซึ่งทำให้ภาพรวมสภาพปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณกร ศรีรอด (2556) พบว่า การกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษายังขาดการประชุมให้ความรู้ผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร และสุภาชาติ เหมปาละธำรง (2559) พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครอง ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญของขาดความพร้อมตลอดจนความรู้ในการพัฒนา และเห็นว่าเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาเท่านั้น สำหรับสภาพความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับชั้นและชุมชน มีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมประชุมที่มีความรู้ด้านหลักสูตร และมีเทคนิควิธีหาฉันทามติในการประชุมพัฒนาหลักสูตร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหา

ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และงานวิจัยของสุภาชาติ เหมปาละธำรง (2559) พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครอง ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญของขาดความพร้อมตลอดจนความรู้ในการพัฒนา ดังนั้นผลการศึกษาจึงออกมาในระดับมากที่สุดเท่ากันทุกรายด้านทั้งสามด้าน

ผลการประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเชิงระบบ จากผู้เชี่ยวชาญพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้มีค่าเฉลี่ย 4.49 อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และนำข้อมูลเหล่านี้มาออกแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเชิงระบบ ประกอบกับได้ศึกษาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรที่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักประกอบด้วย (Tyler Ralph W. (2009); Omstein A.C. & Hunkins (2009); Taba (1962) และ Beau champ (1981) และ Grant Wiggins and Jay Mctighe (2010) ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่นำหลักสูตรแกนกลางมาปรับให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาก็มีตัวชี้วัดซึ่งเป็นเป้าหมายของผู้เรียนเช่นกัน และแนวคิดเทคนิควิธีวิภาษของ (Bruce M. Whitehead, Floyd Boschee, Robert Decker, 2013, p. 131) มาประกอบในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นวิธีการที่เป็นระบบจึงมีความชัดเจนต่อการนำกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเชิงระบบไปใช้ สอดคล้องกับ O'neill (2010) ให้ความเห็นถึงการอธิบายการพัฒนาหลักสูตรว่า มีความพยายามทำความเข้าใจการพัฒนาหลักสูตรทั้งในรูปของตัวแบบผลผลิตและตัวแบบกระบวนการ โดยที่ตัวแบบผลผลิตจะเน้นไปที่ความตั้งใจและการวางแผนต่างๆ ในขณะที่ตัวแบบกระบวนการจะเน้นไปที่กิจกรรมและผลกระทบอีกทั้งส่งผลให้การประเมินในด้านต่างๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามผลการประเมินครั้งนี้ ด้านแนวคิดทฤษฎีและด้านแหล่งข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 เท่ากันทั้งสองด้าน ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และด้านขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.381

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ มีดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเชิงระบบใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของตน ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก พร้อมทั้งปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนี้สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา โดยนำมาปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับบริบทของระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- วรรณกร ศรีรอด. (2556). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เขต 1*. ในการประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4. วันที่ 10 พฤษภาคม 2556.
- สุภชาดา เหมปลาชะอำรง. (2559). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครสวรรค์ เขต 1-3. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 6(1), 337-347.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2557). *การพัฒนาหลักสูตร : ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- Beauchamp George A. (1981). *Curriculum Theory* 4th ed. Itsca:F.E Peacock Publisher.
- Bruce M. Whitehead, Floyd Boschee, Robert H. Decker. (2013). *The Principal: Leadership for a Global Society*. United States of America: SAGE Publications.
- Fukuo, T. (2000). Innovation of Education System Towards 21st Century at Kobe University of Merchantile Marine, Proceeding. *The Frist General Assembly of IAMU*, 184-188.
- Neill, G. (2010). Initiating curriculum revision: exploring the practices of educational developers. *International Journal for Academic Development*, 15(1), pp. 61-71.
- Ornstein A. C. & Hunkins, F. P. (2009). *Curriculum foundations, principles and issues* 5th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development, Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Tyler, R. W. (2009). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. The University of Chicago: The University of Chicago Press.
- Wiggins, G. and McTighe, J. (2010). *Understanding by Design: A brief introduction*. Center for Technology & School Change at Teachers College, Columbia University.
- Wiggins, G., & McTighe, J. (2007). *Schooling by design: Mission, action, and achievement*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.